XXIII. SPRAWOZDANIE

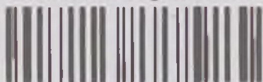
WYDZIAŁU SZKOLNEGO

UZUPEŁNIAJĄCEJ SZKOŁY PRZEMYSŁOWEJ

W BOCHNI

ZA ROK SZKOLNY 1912/3.

BOCHNIA.
NAKŁADEM FUNDUSZU SZKOŁY PRZEMYSŁOWEJ.

2

DRUKARNIA „GŁOSU NARODU“ W KRAKOWIE POD ZARZĄDEM J. R. DOBRZAŃSKIEGO

I. Kronika szkoły.

Szkoła przemysłowa uzupełniająca w Bochni, założona w r. 1890. za inicyatywą i staraniem Rady miasta Bochni przy współudziale Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie, zakończyła obecnie 23. rok istnienia.

Z powodu wzmożenia się frekwencyi w myśl § 22. Przepisów administracyjnych po zatwierdzeniu Wydziału krajowego rozdzielono kl. I. na dwa oddziały równorzędne, przydzielając uczniów z pokrewnych zawodów do odnośnej klasy. W ubiegłym roku szkolnym liczyła więc tutejsza szkoła przemysłowa uzupełniająca cztery klasy t. j. przygotowawczą, dwie pierwsze i jednę drugą, umieszczone w ubikacyach szkoły wydziałowej męskiej.

Celem dalszego kształcenia się w rysunkach zawodowych i w tym roku korzystali absolwenci tutejszej szkoły, uczęszczając na naukę tego przedmiotu z uczniami kl. II.

Usiłowania kierownictwa szkoły, aby urządzić dla absolwentów osobny pięciomiesięczny kurs po myśli reskryptu Wydziału krajowego z dnia 2. października 1911 nie osiągnęły zamierzonego rezultatu, bo uczniowie po ukończeniu szkoły przemysłowej uzupełniającej a następnie zdaniu egzaminu na czeladnika przesiedlają się do innych miejscowości, szukając korzystniejszego pod względem materyalnym zajęcia.

Wpisy uczniów na rok ubiegły 1912/13 przeprowadzono w dniach 12., 13. i 14. września, a nauka, poprzedzona nabożeństwem i egzortą, rozpoczęła się dnia 15. września. W dniu 16. września odbywały się egzamina z uczniami nowowstępującymi, którzy nie mogli się wykazać świadectwami odbytej nauki w szkołach ludowych, a następnie odczytano i wyjaśniono uczniom „Przepisy szkolne“ i rozdano książeczki kontrolne.

Nauka odbywała się ściśle według planu wydanego na podstawie rozporządzenia c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 17. marca 1903, l. 41.572, a materyał naukowy udzielano ściśle według instrukcyi wydanej na podstawie rozporządzenia c. k. Ministerstwa robót publicznych z dnia 5. lutego 1909, l. 965. Materyał zupełnie wyczerpano.

Miesięczne posiedzenia Wydziału szkolnego miejscowego poprzedzały konferencye grona nauczycielskiego. Na konferencyach tych zaznajamiał kierownik szkoły z rozporządzeniami władz szkolnych, składano sprawozdanie z przerobio-

nego materyału naukowego, obradowano nad pilnością, frekwencyą i zachowaniem się młodzieży szkolnej; w kwartalnych okresach przeprowadzono klasyfikacyę.

Sprawozdania z uchwał konferencyjnych grona nauczycielskiego przedkładał kierownik na posiedzeniu Wydziału szkolnego miejscowego, wobec czego utrzymywanym był stale kontakt między Wydziałem a szkołą.

W grudniu 1912 r. kierownik szkoły Jan Różański i nauczyciel rysunków Wojciech Kowalski otrzymali z c. k. Rady szkolnej krajowej dekreta uznania wraz z remuneracyą za popieranie rozwoju szkół przemysłowych uzupełniających.

W styczniu 1913 r. zwiedził tutejszą szkołę c. k. inspektor szkół przemysłowych uzupełniaących Wny P. Tarczałowicz.

Do podniesienia frekwencyi i karności szkolnej oraz poprawnego zachowywania się uczniów na ulicy i w towarzystwie wiele przyczyniło się „Towarzystwo opieki nad młodzieżą rękodzielniczą“, które pod przewodnictwem ks. prałata Wilczkiewicza i przy współudziale nauczycieli i pań z towarzystwa z roku na rok coraz to wydatniejsze daje wyniki swej działalności, zajmując wolne chwile uczniów odczytami, zabawami, śpiewem, grą i wycieczkami naukowemi.

Dnia 14. maja po ukończeniu nauki nastąpiło zamknięcie i uroczyste zakończenie roku szkolnego. Kierownik szkoły po odczytaniu klasyfikacyi i rozdaniu świadectw i nagród, żegnając się z uczniami, zachęcał ich nadal do pracy zawodowej, pilności i wytrwałości w naukach, prosząc, by nabyte nauki w szkole dalej rozszerzali i według nich żyli. Z ramienia Wydziaju szkolnego pożegnał ustępującego kierownika szkoły inspektor szkolny, radca cesarski Antoni Lewak, dziękując mu za 23-letnią pracę na stanowisku nauczyciela a następnie kierownika szkoły, przyczem złożył mu życzenia, by na nowem stanowisku kierownika fabryki przetworów chemicznych ziściły się jego upragnione i szlachetne zamiary. Imieniem grona nauczycielskiego pożegnał ustępującego kierownika najstarszy świadek jego pracy zawodowej Jan Łukowski, dziękując mu za pełne taktu, wyrozumiałości a bogate w owoce postępowanie z gronem nauczycielskiem, jak również za ojcowską opiekę nad powierzoną jego pieczy szkołą.

Po zakończeniu roku szkolnego zwiedzono wystawę rysunków i prac piśmiennych uczniów. Prace uczniów, wykonane w ubiegłym roku pozostawiono w szkole, celem obesłania wystawy mającej się urządzić w jesieni b. r. przy Stowarzyszeniu rękodzielników w Bochni.

II. Wydział szkolny.

PRZEWODNICZĄCY:

1. Dr Ferdynand Mais, adwokat, burmistrz miasta Bochni, poseł na Sejm krajowy i skarbnik Wydziału szkolnego.

CZŁONKOWIE:

2. Antoni Hanusz, c. k. notaryusz, Marszałek Rady powiatowej jako delegat Rady powiatowej.
3. Antoni Lewak, c. k. inspektor szkolny okręgowy, Radca cesarski jako delegat c. k. Rady szkolnej krajowej.
4. Adam Ruebenbauer, poseł do Rady państwa jako delegat Rady gminnej.
5. Jan Różański, em. dyr. szk. wydz. i kierownik szk. uzupeł.

III. Grono nauczycielskie:

1. Różański Jan, em. dyrektor szkoły wydziałowej męskiej, jako kierownik szkoły przemysłowej.
2. Kowalski Wojciech, dyrektor szkoły wydziałowej męskiej, uczył rysunków w klasie przygotowawczej, rysunków wolnoręcznych, geometrycznych i rzutowych w klasie I. A i zawodowych w klasie II., tygodniowo 10 godzin.
3. Kozłowski Józef, dyrektor szkoły pospolitej żeńskiej, uczył języka polskiego w klasie przygotowawczej i w klasie I. A i B, tygodniowo 4 godziny.
4. Łukowski Jan, kierownik szkoły pospolitej męskiej, uczył rachunków przemysłowych w klasie I. A i B i stylistyki w klasie II., tygodniowo 5 godz.
5. Pałka Stanisław, kierownik szkoły pospolitej męskiej, uczył rachunków w klasie przygotowawczej, tygodniowo 2 godz.

6. Ks. Michał Pawlus, katecheta szkoły 4-klasowej żeńskiej, uczył religii we wszystkich klasach, tygodniowo 4 godziny.
7. Piotrowicz Michał, nauczyciel szkoły wydziałowej męskiej, uczył rysunków wolnoręcznych, geometrycznych i rzutowych oraz geometryi w klasie I. B, tygodniowo 4 godziny.
8. Smołka Jan, nauczyciel szkoły wydziałowej męskiej, uczył stylistyki w klasie I. A i B i języka polskiego w klasie II., tygodniowo 5 godzin.
9. Timler Adam, nauczyciel szkoły wydziałowej męskiej, uczył kaligrafii w klasie przygotowawczej i rachunków przemysłowych oraz buchalteryi w klasie II., tygodniowo 4 godziny.

IV. Rozkład nauki.

Przedmiot nauki	Liczba godzin nauki tygodniowej w klasie			
	przygotowawczej	I. A	I. B	II.
Religia	1	1	1	1
Język polski	2	1	1	1
Pisanie	1	—	—	—
Rachunki	2	—	—	—
Rysunki	2	—	—	—
Geometrya i nauka o rzutach	—	1	1	—
Rysunki geometryczne, rzutowe i odręczne	—	3	3	—
Rysunki zawodowe	—	—	—	4
Stylistyka i wiadomości z ustawy przemysłowej	—	2	2	1
Rachunki przemysłowe i buchalterya	—	2	2	3
Razem	8	10	10	10

V. Statystyka uczniów wedle ich zawodów

przy końcu roku szkolnego 1912/13 we wszystkich klasach.

Rzemieślnicy budowlani	Stolarzy	17	
	Ślusarzy	11	
	Szklarzy . : . . .	3	
	Blacharzy . . .	4	35
Rzemieślnicy techniczni	Stelmachów . .	1	
	Kowali	18	
	Zegarmistrzów .	3	22
Rzemieślnicy artystyczni	Malarzy	8	
	Rzeźbiarzy . . .	3	11
Rzemieślnicy dostarczający artykułów spożywczych	Piekarzy	5	
	Masarzy	7	
	Rzeźników . . .	3	15
Rzemieślnicy dostarczający przyodziewy	Krawców	5	
	Szewców	21	
	Siodlarzy	2	28
Inne zawody	Kominiarzy . . .	1	
	Fryzyerów . . .	4	
	Powroźników . .	2	7
	Razem . . .	118	118

VI. Zestawienie procentowe frekwencyi szkolnej.

Było przeciętnie na nauce					
	W klasie przygot.	W klasie I. A	W klasie I. B	W klasie II.	We wszystkich klasach
We wrześniu	79%	81·3%	75·4%	78·8%	78·6%
W październiku	76 „	81·5 „	78·4 „	76·6 „	78·0 „
„ listopadzie	94 „	80·1 „	69·5 „	78·9 „	80·6 „
„ grudniu	62 „	70·7 „	72·6 „	71·8 „	69·4 „
„ styczniu	73 „	75·5 „	73·5 „	72·9 „	73·7 „
„ lutym	78 „	61·9 „	71·4 „	79·7 „	73·0 „
„ marcu	54 „	79·6 „	60·5 „	78·7 „	68·2 „
„ kwietniu	80 „	77·4 „	62·7 „	77·2 „	74·3 „
„ maju	70 „	73·3 „	65·4 „	78·4 „	71·8 „
Przeciętnie w całym roku	74%	75·5%	70·0%	77·0%	74·2%

VII. Statystyka uczniów.

KLASA	Ilość klas	Ilość uczniów zapisanych	Opuściło szkołę wśród roku szkolnego z powodu: przesiedlenia	wystąpienia z terminu	wyzwolin na czeladnika	przy końcu roku uczęszczało	Ze wszystkich zapisanych uczniów: % przeciętnie uczęszczało	Stopień I. otrzymało (względnie osiągnęło dobry skutek)	Stopień II. otrzymało	nieklasyfikowano	Z uczniów pozostałych przy końcu roku było: Według narodowości: Polaków	Według wyznania: rzym.-katol.	izraelitów	Wiek uczniów: do lat 18	wyżej lat 18	Przygotowanie przed wstąpieniem do szkoły przem. uzupełniającej: bez ukończenia szkoły ludowej pospolitej	ukończyło szkołę ludową pospolitą	uczęszczało do szkoły średniej lub wydziałowej	Pochodzenie uczniów: Rodem z Bochni	rodem z powiatu bocheńskiego	rodem z innych powiatów
przygotowawcza	1	39	1	1	—	37	74·0	25	12	—	37	36	1	37	—	18	19	—	14	14	9
I. A przemysłowa	1	28	—	4	—	24	73·7	19	3	2	24	20	4	16	8	—	21	3	13	7	4
I. B „	1	31	2	4	—	25	70·0	21	2	2	25	24	1	16	9	6	16	3	8	10	7
II. „	1	34	1	1	—	32	77·0	27	2	3	32	29	3	20	12	7	21	4	11	12	9
Razem . . .	4	132	4	10	—	118	74·2	92	19	7	118	109	9	89	29	31	77	10	46	43	29

VIII. Imienny wykaz klasyfikacyjny.

KLASA PRZYGOTOWAWCZA.

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Czajkowski Wojciech
2. Feiner Mojżesz
3. Jaskierski Jakób
4. Kawka Jan
5. Kobyłecki Stefan
6. Kociołek Dominik
7. Kolarz Antoni
8. Kulas Piotr
9. Makłasz Teofil
10. Marzec Michał
11. Mastalerz Stanisław
12. Michałowski Stanisław
13. Międzik Michał
14. Niedzielski Wojciech
15. Nosal Stanisław
16. Nowak Antoni
17. Piotrowicz Józef
18. Puchała Józef
19. Ślizowski Jan
20. Siudak Jan
21. Sokalski Jan
22. Sułek Antoni
23. Sychta Jan
24. Świerad Jan
25. Winiarski Władysław.

12 uczniów otrzymało stopień II.

1 uczeń wystąpił z terminu, a 1 uczeń przesiedlił się do innej miejscowości.

KLASA I. A.

Stopień celujący otrzymał:

1. Pawulski Franciszek.

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Babicz Ludwik
2. Brand Herman
3. Daniec Jędrzej
4. Erhardt Jędrzej
5. Gosztyła Józef
6. Gutfreund Wolf
7. Herzbaum Pinkas
8. Jankowicz Adam
9. Komoński Stanisław
10. Krawczyk Michał
11. Lipina Władysław
12. Pletty Stanisław
13. Rysak Marcin
14. Stus Michał
15. Śledź Józef
16. Śliwa Tadeusz
17. Woźniak Ferdynand
18. Zgraja Jakób.

3 uczniów otrzymało stopień II.

4 uczniów wystąpiło z terminu, 2 uczniów nie klasyfikowano.

KLASA I. B.

Stopień celujący otrzymał:

1. Osika Józef.

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Brzeski Józef
2. Danikiewicz Stanisław
3. Dziedzic Jędrzej
4. Gacek Franciszek
5. Germanowski Jan
6. Gorczyca Wojciech
7. Jarosz Jan
8. Jaszczyński Antoni
9. Kamionka Jan
10. Lehrfeld Hermann
11. Nowakowski Władysław
12. Pach Józef
13. Patkowski Jędrzej
14. Rybka Władysław
15. Samek Wojciech
16. Stus Karol
17. Świerad Józef
18. Zagóra Franciszek
19. Zaczek Wojciech
20. Zgraja Stanisław

2 uczniów otrzymało stopień II.

4 uczniów wystąpiło z terminu, 2 przesiedliło się do innej miejscowości, a 2 uczniów nieklasyfikowano.

KLASA II.

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Beściak Roman
2. Chlebek Władysław
3. Drabik Jan
4. Fink Aron Józef
5. Frańczak Józef
6. Górnisiewicz Roman
7. Horwat Michał
8. Jaszczyński Franciszek
9. Jawień Michał
10. Katra Władysław
11. Klipstein Sina
12. Kupiec Maryan
13. Kurek Tomasz
14. Kwiecień Józef
15. Müller Leopold Józef
16. Perz Leon
17. Pietruszka Jan
18. Piotrowski Stanisław
19. Popiołek Władysław
20. Porębski Stanisław
21. Pytel Wiktor
22. Siwy Józef
23. Skowronek Władysław
24. Szlamka Józef
25. Uriasz Jan
26. Woźniak Jan
27. Zamorski Antoni

2 uczniów otrzymało stopień II.

1 uczeń wystąpił z terminu, 1 uczeń przesiedlił się do innej miejscowości, a 3 uczniów nieklasyfikowano.

Na nagrody asygnowali:

Wydział krajowy	16 K
Rada miasta Bochni	15 „
Rada powiatowa	12 „
Stowarzyszenie rękodzielników	12 „
Razem . . .	55 K

Nagrody pieniężne

umieszczone na książeczki Kasy oszczędności w Bochni z klauzulą możliwości pobrania po wyzwoleniu na czeladnika za rysunki, celujący postęp i regularne uczęszczanie otrzymali:

1. Katra Władysław	z kl.	II.	6 K
2. Klipstein Sina	„	II.	8 „
3. Kurek Tomasz	„	II.	6 „
4. Müller Leopold	„	II.	10 „
5. Perz Leon	„	II.	6 „
6. Pawulski Franciszek	„	I. A	7 „
7. Osika Józef	„	I. B	6 „
8. Stus Karol	„	I. B	6 „
		Razem . . .	55 K

IX. Zamknięcie rachunków za r. 1912.

PRZYCHÓD.	K	h	ROZCHÓD.	K	h
Pozostałość z r. 1911 . . .	43	45	Kierownictwo	400	—
Narosłe procenta	10	—	Nauka	2662	50
Subwencya krajowa	1416	—	Środki naukowe	563	24
Subwencya państwowa . .	1372	—	Koszta Zarządu	76	60
Subwencya miasta Bochni .	800	—	Wydatki na premie	16	—
Subwencya Rady powiatowej w Bochni	200	—	Saldo rachunku	139	11
Subwencya Wydziału krajowego na nagrody	16	—			
Razem . . .	3875	45	Razem . . .	4875	45

Pozostałość na r. 1913 gotówką 139·11 K.

X. Ogłoszenie.

Wpisy uczniów do tutejszej uzupełniającej szkoły przemysłowej na rok szkolny 1913/4 odbędą się w budynku szkoły wydziałowej męskiej im. Jachowicza **w dniach od 12. do 14. września b. r. od 6—8 wieczór.**

Nauka rozpocznie się dnia 15. września i odbywać się będzie w niedzielę od 10—12, tudzież w poniedziałki, wtorki, środy, czwartki i piątki wieczorami od godziny 6—8.

Przypomina się P. T. Pracodawcom i Rodzicom, że według § 75 a i § 100. ustawy z dnia 8 marca 1885, Nr 22. obowiązani są do uczęszczania na naukę w szkole przemysłowej uzupełniającej wszyscy terminatorzy, względnie praktykanci, tak zapisani do cechu, jakoteż niezapisani, tudzież młodzież, która ukończyła szkołę ludową a nie uczęszcza do szkoły średniej.. Obowiązek uczęszczania do szkoły w myśl ustawy trwa do 18 roku życia, pod warunkiem ukończenia ostatniej klasy przemysłowej z dobrym postępem.

P. T. Przemysłowców, którzy swoich terminatorów nie zgłoszą do wpisu przed rozpoczęciem roku szkolnego, wykaże Zarząd szkoły c. k. Starostwu jako władzy przemysłowej celem zmuszenia ich ustawowymi środkami do dopełnienia tego obowiązku.

Wszyscy P. T. Pracodawcy obowiązani są na mocy ustawy przemysłowej czuwać nad swoimi uczniami, aby regularnie uczęszczali na naukę, aby przychodzili do szkoły ściśle o oznaczonej godzinie i nie spaźniali się, albowiem spaźniający się uczniowie i sami z nauki nie korzystają i drugim przeszkadzają w nauce.

Dla ścisłej kontroli, czy uczeń był rzeczywiście na nauce, wydaje się książeczki kontrolne, w których każdorazowa obecność ucznia w szkole stwierdzoną będzie pieczęcią szkoły. Książeczki te powinni P. T. Pracodawcy ściśle przeglądać i podpisywać każdego tygodnia; godziny z ich powodu opu-

szczone usprawiedliwić, aby nie zachodziła potrzeba urzędowych upomnień.

Uczniowie, którzy ukończyli klasę drugą, a pragnęliby kształcić się dalej w nauce rysunków zawodowych, mogą być przyjęci pod warunkiem, że będą regularnie na ten przedmiot uczęszczali i, że zachowaniem się w szkole przykładnie będą wpływali na młodszych kolegów.

Wydział szkolny uzupełniającej szkoły przemysłowej.

W Bochni, dnia 14. maja 1913 r.

Kierownik szkoły:
Jan Różański

Przewodniczący Wydziału:
Dr Ferdynand Maiss.